

DOKTORA TEZ ÖZETİ

GELENEKSEL İSLAM İNANCINDA MİTOLOJİK UNSURLARIN KRİTİĞİ: CİNLERLE İLGİLİ İNANIŞLAR BAĞLAMINDA BİR İNCELEME

Merdin, Saadettin. *Geleneksel İslam İnancında Mitolojik Unsurların Kriği: Cinlerle İlgili İnanışlar Bağlamında Bir İnceleme*, Doktora Tezi, Çanakkale, 2019.

Saadettin MERDİN
Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Çanakkale
PhD, Ministry of National Education, Çanakkale
s-merdin@hotmail.com
orcid.org/0000-0002-1009-2848

ÖZET

“Geleneksel İslam İnancında Mitolojik Unsurların Kriği: Cinlerle İlgili İnanışlar Bağlamında Bir İnceleme” adlı çalışmada cin inancının Sümerlerden Yahudiliğe kadar olan tarihsel gelişimi incelenmiş, akabinde Müslümanların cin inancını büyük ölçüde yarı animist/ruhçu câhiliye Araçlarından tevarüs ettiği gösterilmiştir. Câhiliye Araçları varlık dünyasının dik yarısını cinlere tahsis etmişlerdir. İnanırları mesh teorisi söz konusu bu cin ve şeytanların istedikleri surete/biçime girmesine olanak tanır. Yılan bunların başında gelir. Cân; hem yılan hem de şeytan/İblis demektir. Yılanları bu yüzden öldürmekten korkarlar. Cin ve şeytan olarak nitelemedikleri pek az varlık/hayvan vardır. Bu teori İsrailoğullarının domuz ve maymuna dönüştürülmesini de izah eder. Tabiat olaylarını cinlerle izah ederler. Kum fırtınaları cin kabilelerinin birbirleriyle savaşırken çıkardığı tozdan kaynaklanır. Aşağı yukarı tüm biyolojik ve psikolojik rahatsızlıkların etiyojisinde mutlaka bu mitolojik varlıklar bulunur. Nazar, veba hep onların eseridir. Şairler şiirlerini, kâhinler kehanetini onlar vasıtasıyla icra eder. İslâm yeni bir ontoloji ve epistemoloji getirmediğinden, davetini muhataplarının epistememesi/mütearifi üzerinden yaptığından; câhiliye cin inancı İslâm sonrası da büyük ölçüde devam etmiştir. Son bölümde cin ve şeytanların zikredildiği âyetler yeni bir okumaya tabi tutulmuştur. Yiyen, içen, evlenen, kabileler halinde yaşayan, şair ve kâhinlere gökten haber getiren, istedikleri anda istedikleri surete girebilen, birçok hastalıklara neden olduğuna, büyü ve kehânet

sektöründe faaliyet gösterdiğine inanılan bu hibrit varlıkların mahiyeti, nesnel gerçekliği sorgulanmıştır. Söz konusu bu mitik varlıkların Kur'ân'da zikredilmesinin nedeni cinlere tapan müşriklerin sakim inançlarını tasvir etmekten ibaret olup, bilinenin aksine cinlerin ispatı olmayıp, nefyidir. İlgili âyetler tarihsel (sebeb-i nüzul) ve metinsel (siyak ve sibak) bağlamından yararlanılarak incelendiğinde "cin" kelimesinin "melek, şeytan ve insanlar" için de kullanıldığı görülmektedir. Şeytan kelimesi de bir sıfat olması hasebiyle çoğunlukla "insan şeytanları" (Mekke şeytanları, Medineli münafıklar ve Yahudi liderler); bazen "haset, megalomani, unutmama" vb. kişilik zaaflarını betimlemede; nadiren de soyut şeytan (İblis) için kullanılmıştır. Bununla birlikte Süleyman'ın cin ve şeytanlarını "yabancı işçiler ve ustalar" olarak te'vil etme imkânı bulunamamıştır. Bu konuda en makul çözümün Kur'ân'ı "edebî bir metin" olarak gören yaklaşımlarda olduğu söylenilebilir. Cin inancı, tabiat yasalarının henüz bilinmediği mitolojik bir evren tasavvurunun doğal uzantısıdır. İlk Müslümanların evren tasavvurunun da büyük ölçüde mitolojik olduğunu, bu nedenle vahyin ilk muhataplarının mütearifesini esas alarak onlarla diyalog kurduğunu söylemek mümkündür. Evren tasavvurumuzun cin inancı etrafında oluşan mitolojik unsurlardan arındırılması, değişen vesâilin (bilimsel verilerin) mesâil-i kelâm'a intibak ettirilmesi suretiyle din dilinin güncellenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kelâm, Cin, Şeytan, Demonoloji, Angeloloji, Mitoloji, Câhiliye, Mitolojik evren tasavvuru.

CRITICISM OF MYTHOLOGICAL ELEMENTS IN TRADITIONAL ISLAMIC BELIEF: A STUDY IN THE CONTEXT OF THE BELIEFS ABOUT JINNS

Merdin, Saadettin. *Criticism of Mythological Elements in Traditional Islamic Belief: A Study in the Context of The Beliefs About Jinns*. PhD. Dissertation, Çanakkale/Turkey, 2019.

ABSTRACT

In the present study named "Criticism Of Mythological Elements in Traditional Islamic Belief: A Study in The Context Of The Beliefs About Jinns", the historical development of jinn belief from the Sumerians to the Judaism have been examined, and then it is shown that the jinn belief of Muslims is substantially inherited from the semi-animist/spiritualist Jahiliyyah Arabs. Arabs of the Age of Ignorance designated half of the world of beings to the jinn. The Mesh Theory, in which they believed, allows these jinn and demons to take on any form they want. The snake comes in the first place among these [forms]. *Jānn* refers to both snake and demon/satan. That is why they are afraid of killing snakes. There are very few creatures that they have not described as demons and satan. This theory also explains the transformation of the Israelites into pigs and monkeys. They account for the natural events through jinn. Sandstorms are caused by the dust rising while

the jinn tribes are fighting with each other. These mythological beings are also reasons for almost all biological and psychological disorders. The evil eye and the plague are always their work. Poets compose their poems, and the soothsayers perform their prophecy thanks to them. The jinn belief of the Arabs of the Age of Ignorance lasts considerably even after [the coming of] Islam since Islam did not introduce a new ontology and epistemology and invited people [to Islam] using the conversance of its addressees. In the last section, the Qur'an verses, in which the jinn and devils are mentioned, have been subjected to a new reading. The nature and objective reality of these hybrid creatures, which are believed to eat, drink, marry, live in tribes, bring messages from the sky to poets and clairvoyants, assume any form they want, cause many diseases and be active in the fields of magic and prophecy, have been studied. The reason why these mythic beings are mentioned in the Qur'an is to express the wrong beliefs of polytheists who worship the jinns, not to prove the existence of jinn contrary to the common belief. When the relevant verses of the Qur'an are analyzed utilizing the historical (asbab al-nuzul) and textual (siyaq and sibaq) context, it is observed that the term "jinn" is also applied to "angels, demons and human beings". Since the word devil is an adjective as well, it is mostly used to describe the "human devils" (Makkah devils, Medina hypocrites, and Jewish leaders), and sometimes about the personality weaknesses such as "envy, megalomania, forgetfulness," and rarely regarding the abstract devil (Iblis). However, it has not been possible to interpret Suleiman's jinn and devils as "foreign workers and masters". In this respect, it can be suggested that the most reasonable solution is available in the approaches that consider the Qur'an to be a "literary text". The jinn belief is a natural extension of a conception of a mythological universe where the laws of nature are yet to be known. It is possible to argue that the perception of the universe of the first Muslims was also largely mythological and therefore the revelation (wahy) established a dialogue with its first addressees based on their acquaintance. It is emphasized that our description of universe should be purified from the mythological elements surrounding the jinn belief and the religious language should be updated by adapting the changing scientific data to issues of theology.

Keywords: Kalâm, Jinn, devil, demonology, angelology, mythology, ignorancia, mythological universe.